

Warszawa 27.04.2020

Dr hab. n. o zdr., Andrzej Śliwczyński, prof. AHE w Łodzi

Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Filia w Warszawie

RECENZJA

pracy doktorskiej mgr inż. Adama Stanisława Minkowskiego

Tytuł pracy:

„Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w racjonalizacji opieki długoterminowej nad osobami starszymi na podstawie badań przeprowadzonych w województwie wielkopolskim w latach 2008 - 2018

Promotor: dr hab. n. med. Andrzej Wojtyła, prof. PWSZ w Kaliszu

Problem opieki nad osobami starszymi, ze szczególnym uwzględnieniem opieki długoterminowej staje się w krajach Europy oraz Polsce nie tylko problemem zdrowotnym, ale również problemem ekonomicznym. Starzenie się społeczeństwa w krajach Europejskich nie omija Polski. Już dziś niewystarczające zasoby organizacyjne, kadrowe wymagają budowania rozwiązań pozwalających na sprawniejszą komunikację uczestników systemu opieki zdrowotnej oraz zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z raportem „Prognoza korzystania ze świadczeń szpitalnych finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia w kontekście zmian demograficznych w Polsce” dostępnym na stronach NFZ w części „publikacje” skutkiem zmian demograficznych (starzenia się społeczeństwa) będzie wyraźna zmiana struktury udzielanych świadczeń zdrowotnych. Większa liczba świadczeń oraz zwiększona liczba pacjentów będzie występować w komórkach organizacyjnych podmiotów leczniczych o takich specjalnościach jak interna, geriatryka, opieka długoterminowa. Za zwiększonym popytaniem na te specjalności idzie również znacząca zwiększona ich kosztowność. Praca Pana magistra Adama

Stanisława Minkowskiego wpisuje się w potrzeby systemu ochrony zdrowia w Polsce proponując przyszłościowe rozwiązania praktyczne. Zaprezentowany doktorat jest tym cenniejszy i wart kontynuacji, że prezentuje kierunek rozwoju informatyki/teleinformatyki medycznej testowany i wymuszony funkcjonalnie przez zaistniałą pandemię wirusa SARS-CoV-2. Praca p. mgr Adama Stanisława Minkowskiego jest obszerna, Autor opisał problemy teoretyczne i wykonane przez siebie badania na 193 stronach formatu A-4. Struktura pracy jest adekwatna do pracy doktorskiej składa się z rozdziału teoretycznego oraz szczegółowych rozdziałów omawiających specyfikę technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Wyniki badań są udokumentowane 59 tabelami oraz 38 rycinami, rozważania teoretyczne dokumentuje bogata (230 pozycji) literatura, w części zawierająca prace najnowsze nawet z 2019r. W strukturze pracy można wyróżnić 11 rozdziałów oraz aneks, rozdziały o charakterze technicznym to: rozdział 7- bibliografia; 8 – streszczenie; 9 – streszczenie w języku angielskim; 10 – spis rycin; 11 – spis tabel oraz aneks zawierający „Zestawienie danych empirycznych i kwestionariuszy ankiet.”

Pierwszym rozdziałem uzasadniającym podjęcie tematu rozprawy doktorskiej jest „Wstęp” zawierający cztery podrozdziały: „Starzenie się społeczeństwa i osób a sytuacja demograficzna w Wielkopolsce”; „Polityka społeczna wobec osób starszych: modele, cele i zadania”; „Niesamodzielnosc osób starszych, jako problem polityki społecznej”; „Opieka długoterminowa a opiekunowie formalni i nieformalni”. Drugim rozdziałem pracy jest opis metodologii badań podzielony na pięć podrozdziałów: „Problemy badawcze”; „Cele pracy i hipotezy badawcze”; „Zakres pracy”; „Materiały źródłowe i metody badawcze”; „Procedura postępowania badawczego”. Rozdział trzeci „WYNIKI BADAŃ UWARUNKOWAŃ ICT DLA WSPIERANIA OSÓB STARSZYCH” zawiera trzy podrozdziały: „Poziom przygotowania, bariery i korzyści ICT w lokalnych podmiotach polityki społecznej”; „Cechy społeczno-demograficzne osób starszych a wykorzystanie narzędzi ICT”; „Korzyści i bariery oraz potrzeby i postawy osób starszych a wykorzystanie ICT”. Rozdział czwarty „DYSKUSJA. WYKORZYSTANIE ICT W OPIECE DŁUGOTERMINOWEJ” charakteryzuje się sześcioma podrozdziałami: „Organizacja i finansowanie opieki długoterminowej w modelach polityki społecznej”; „Gerontechnologia i teleopieka a racjonalizacja opieki długoterminowej”; „Akceptacja i wykorzystanie ICT przez osoby starsze a wykluczenie cyfrowe”; „Modele akceptacji technologii a model dyfuzji innowacji na przykładzie smartfona”; „Przydatność smartfonów dla osób starszych”; „Bariery i korzyści wykorzystania smartfonów w teleopiece”. Rozdział piąty: „DYSKUSJA. UŻYTECZNOŚĆ SMARTFONÓW A SPRAWNOŚĆ OSÓB

STARSZYCH” zawiera podrozdziały: „Model Human Processor i model warstwowy interfejsu użytkownika”; „Znaczenie sprawności narządów zmysłów w interakcji osoba starsza-smartfon”; „Rodzaje i ograniczenia sprawności funkcjonalnej osób starszych”; „Ergonomiczne zasady projektowania interfejsu smartfonów dla teleopieki” podzielone na części: „Znaczenie sprawności funkcjonalnej osób starszych dla projektowania smartfona”; „Koncepcja prototypu smartfona dla osób starszych”. Całość jest poprzedzona wykazem skrótów i ich znaczeniem, rozdziały te mają zróżnicowaną zawartość i znaczenie dla całości. W rozdziale pierwszym znajdują się elementy uzasadniające pojęcie tematu i kształt pracy, uwarunkowania regionalne opieki nad osobami starszymi. Autor w oparciu o dostępne dane nt. populacji województwa wielkopolskiego oraz wykazywane prognozy zmian ludności uzasadnia konieczność wprowadzenia zmian jakościowych w wykorzystaniu technologii teleinformatycznych w opiece nad osobami w podeszłym wieku, co cenne Autor rozpatruje tutaj zarówno potrzeby w ujęciu zabezpieczenia społecznego. W województwie wielkopolskim, podobnie jak w innych województwach zdecydowanie będzie w przyszłości (najbliższe 30 lat) przybywało osób w kategorii wg WHO starzy (75-84 lata) oraz najstarsi starzy (85+), a ubywało osób mogących być wsparciem. Jak pokazały doświadczenia pierwszych miesięcy 2020r sytuacje nagłe (pandemia) w szczególny sposób wymagają wykorzystania nowych technologii teleinformatycznych do opieki nad tą populacją (75+). W rozdziale drugim jest przedstawiona metodologia badań, cele pracy, hipotezy badawcze założonym celom i hipotezom jest prawidłowo przyporządkowany układ formalny rozdziałów i podrozdziałów rozprawy. W pracy wykorzystano dane pierwotne uzyskane z wykorzystaniem kwestionariusza ankietowego, list kontrolnych, sondażu diagnostycznego, taksonomiczna, monograficzna, heurystyczna i porównawcza (analiza wskaźnikowa), wykorzystano również dostępne dane wtórne przede wszystkim dane lokalnego oddziału GUS oraz dane ogólnopolskie GUS. Uzyskane wyniki zostały ocenione testami statystycznymi. Warto podkreślić, że badanymi grupami byli nie tylko użytkownicy końcowi (osoby starsze), ale również pracownicy podmiotów ze sfery zabezpieczenia społecznego (potencjalni nadawcy komunikatów). Rozdział trzeci zawiera omówienie wyników badań własnych Doktoranta. Warte zauważenia jest, że odpowiedzi udzielone w kwestionariuszach ankietowych przez pracowników reprezentujących szeroko rozumianą e-administrację, w szczególności gminne ośrodki pomocy społecznej wskazują na zróżnicowane przygotowanie administracji do wykorzystywania nowych technologii (ICT) do komunikacji z osobami starszymi. Takie wyniki ankiety kwestionariuszowej wydają się potwierdzać subiektywne odczucia społeczne tego problemu. Wyniki badań zostały zilustrowane 38 rycinami oraz zaprezentowane w 59 tabelach, jakoś

M. Nowak

ocenianych modeli weryfikowano testami statystycznymi opisanymi w tekście w sposób bardzo szczegółowy. Bardzo cenną jest zaprezentowane przez Autora statystyka oparta na przeprowadzonych badaniach.

W rozdziale czwartym jest zaprezentowana pierwsza z dwóch ujętych w pracy dyskusji. Dotyczy ona wykorzystania ICT w opiece długoterminowej. Rozdział zawiera sześć podrozdziałów, omówiono w nim organizację opieki długoterminowej wykonywanej w ramach systemu zabezpieczenia społecznego. Autor porównał również modele opieki długoterminowej w Polsce do adekwatnych modeli w innych państwach europejskich. Oszacowana została również możliwość racjonalizacji organizacyjnej oraz kosztowej opieki długoterminowej przy wykorzystaniu ICT.

Rozdział piąty składający się z siedmiu podrozdziałów zawiera drugą część dyskusji dotyczącą oddziaływania technologii ICT w kontekście sprawności osób starszych. Autor rozpatruje znaczenie sprawności u osób starszych, omawia szczegółowo wykorzystywane w ocenie sprawności narzędzia i skale. Doktorant trafnie oddzielił i w osobnych podrozdziałach rozważa sprawność w kontekście psychicznym oraz sprawność funkcjonalną.

Z dużą znajomością zagadnień przedstawionych w doktoracie Autor wykazuje problemy techniczne oraz psychologiczne niezbędne do rozwiązania, gdy celem jest faktyczne używanie technologii ICT oraz dostosowanie jej do wymagań osób starszych. W bardzo klarowny sposób zostały w obu dyskusjach przedstawione wyniki badań własnych w odniesieniu do prac innych badaczy, dostępnych danych oraz literatury krajowej i zagranicznej. Świadczy to o bardzo dobrym merytorycznym przygotowaniu Doktoranta, dobrym zaplanowaniu badań oraz wnikliwości przeprowadzonych analiz, dużym poziomie krytycyzmu naukowego. Powyższe również rokuje pozytywne efekty dalszych prac badawczych Doktoranta, być może w tym samym segmencie nauki.

Wnioski z pracy zostały przedstawione w ośmiu punktach odpowiadających układowi pracy badawczej. Każdy z przedstawionych wniosków praktycznie umożliwia Autorowi wypracowanie osobnego artykułu naukowego, co jest dodatkową wartością osiągniętą przez Doktoranta.

Uwagi

Obszerność pracy oraz skomplikowanie tematu wybranego do opracowania przez Doktoranta są najprawdopodobniej powodem kilku drobnych błędów, które przedstawiam poniżej:

1. W pracy znajdują się pojedyncze błędy formatowania, stylistyczne;

2. Pokazując wzrost liczby mieszkańców w grupach wieku o wartość np. krotności w 2060r wydaje się konieczne przedstawienie również wartości bazowej (str. 6);
3. Brakuje w pracy przynajmniej krótkiego odniesienia do opieki długoterminowej finansowanej ze środków publicznych w części określonej przez składkę zdrowotną;

Przedstawione uwagi nie umniejszają wartości całej rozprawy doktorskiej, którą uważam za bardzo cenną. Wysoko oceniam ją, zarówno pod względem metodologicznym, jak i technicznym. Ma ona ważne znaczenie poznawcze, poszerza wiedzę w zakresie możliwości wykorzystania technologii ICT w populacji osób starszych.

W oparciu o ocenę rozprawy doktorskiej stwierdzam, że Doktorant wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia prac naukowych, doboru metod badawczych, opracowywania wyników badań oraz trafnego doboru piśmiennictwa do tematu badawczego. Praca wykazuje dużą wartość praktyczną oraz rozwojową, jeżeli Doktorant zechce kontynuować swoje badania i analizy. Kompleksowość podejścia zarówno w sferze badawczej jak i teoretycznej wykazane w pracy skłaniają mnie do wniosku o wnioskowanie do Rady Instytutu o jej nagrodzenie.

Na podstawie dokonanej oceny stwierdzam, że praca doktorska mgr inż. Adama Stanisława Minkowskiego odpowiada wymogom Ustawy o Szkolnictwie Wyższym w zakresie prac doktorskich, w związku z tym wnoszę do Rady ds. Stopni Naukowych w dyscyplinie nauk o zdrowiu Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. n. o zdr. Andrzej Śliwczyński, prof. AHE w Łodzi

